

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY
Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu
Služby kriminální policie a vyšetřování
Policejní prezidium ČR
poštovní schránka 62/ÚDV
170 89 Praha 7
Přípotoční 300/12, 101 00 Praha 10 Vršovice

Č. j. UDV-249-30/TČ-2016-260011

Praha 3. února 2017
Počet stran: 5

U S N E S E N Í

Podle ustanovení § 159a odst. 5 trestního řádu **o d k l á d á m** trestní věc podezření ze spáchání trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. e) tr. zák. ve znění do dne 30. 11. 2011, ve spojení s § 35 písm. c) tr. zákoníku, kterého se měli dopustit

neznámí pachatelé,

tím, že

jako příslušníci Sboru národní bezpečnosti - složky Státní bezpečnosti, tedy jako úřední osoby, v prostorách Správy Státní bezpečnosti hlavního města Prahy na Praze 1, ulice Bartolomějská, nutili opakovaně pošk. Jaroslava HUTKU, nar. 21. 4. 1947, v průběhu jeho zadržení a výslechu v letech 1977 a 1978 k vystěhování do zahraničí, a to i pod nátlakem, konkrétně pod hrozbou trestního postihu za údajné nedovolené podnikání,

neboť se nepodařilo zjistit skutečnosti, opravňující zahájit trestní stíhání dle § 160 trestního řádu. Pominou-li důvody odložení, trestní stíhání se zahájí.

O d ů v o d n ě n í

Šetření ve výše uvedené věci bylo zahájeno dne 31. 3. 2016 přidělením poznatku získaného vlastní činností Policie ČR, Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu SKPV (dále jen "ÚDV"). V Archivu bezpečnostních složek (dále jen "ABS") byl dohledáním svazek archivního čísla 678997 vedený na undergroundového folkového hudebníka pošk. Jaroslava HUTKU, nar. 21. 4. 1947 v Olomouci; předběžným archivním šetřením a též z otevřených zdrojů bylo zjištěno, že jmenovaný měl být jako osoba nepohodlná komunistickému režimu zařazen do celostátní akce Státní bezpečnosti (dále jen "StB") s názvem Akce ASANACE a měla proti němu být vykonávána tzv. profylaktická opatření, která posléze vedla k jeho nedobrovolnému rozhodnutí k vystěhování do zahraničí v roce 1978.

Ve svém podání vysvětlení pošk. Jaroslav HUTKA na dotaz, co jej k rozhodnutí vystěhovat se s manželkou do Holandska přivedlo, sdělil, že to byly už někdy v květnu roku 1977 při jeho zadržení Státní bezpečností na 48 hodin nejprve náznaky ze strany StB, že by mu bylo v zahraničí lépe. Při dalším zadržení na 48 hodin na podzim téhož roku, asi v říjnu, se u jeho výslechu střídalo asi pět příslušníků StB. Tehdy mu již bylo otevřeně řečeno, že má jedinou šanci, a to vystěhovat se, ale který z nich mu to navrhoval, to si nepamatuje a odkazuje na spis, který na něho v té době Správa Státní bezpečnosti (dále jen "Správa StB") Praha vedla.

2. strana usnesení o odložení podle §159a odst. 5 tr. ř.

Upřesnil, že už mu v té době hrozilo trestní stíhání za nedovolené podnikání; příslušný spis, který vedla VB (zřejmě zaúkolovaná ze strany StB, která na něho už delší dobu shromažďovala poznatky), se zřejmě nedochoval. Už dříve byl stíhán za příživnictví a za výtržnost, ale tato dvě stíhání nebyla pravomocně skončena, vždy po měsíci byla zrušena - byl to asi takový druh zastrašování. Toto třetí trestní stíhání, trestní stíhání za nedovolené podnikání, bylo však uzavřeno a někdy koncem roku 1977 nebo začátkem roku 1978 předáno prokurátorovi. Předpokladem obžaloby, a tedy trestní odpovědnosti, bylo zodpovězení předběžné otázky, zda jako undergroundový zpěvák byl nebo nebyl umělcem. Za tímto účelem si příslušníci StB nebo VB přizvali soudního znalce, který podle Státní bezpečnosti předloženého materiálu rozhodl, že nebyl, z čehož vyplývalo, že neměl nárok na honoráře a jeho zpívání se tak stalo nedovoleným podnikáním. Navštívil tedy prokurátora s otázkou, kdy podá žalobu, a prokurátor mu odpověděl, že si není jist, že o něm slyšel na Hlasu Ameriky. Na pošk. Jaroslava HUTKU takováto odpověď působila dojmem, jakoby prokurátor čekal na pokyn ze strany StB. Tuto situaci vzhledem k výhrůžkám ze strany StB, že "když se nevystěhuje, tak se to rozeběhne", začal vnímat jako vážnou. Ta představa, že půjde na čtyři až osm let do vězení, byla pro něj velmi znejistující, ale pro jeho manželku to bylo ještě daleko naléhavější a více traumatizující než pro něho. Úplně propadla panice, měla noční záchvaty strachu a vše prožívala velice intenzivně. Pan Jaroslav HUTKA se v té době vzhledem k tíživé traumatizující situaci pro vystěhování rozhodl. Ke zbavení čs. státního občanství v souvislosti s trvalým vystěhováním do zahraničí uvedl, že to byla podmínka tohoto vystěhování. Před odjezdem vyřídil náležitosti na daňovém úřadě, vrátil modrou knížku, zaplatil vzdělání, vrátil byt a vyřídil nějaké celní věci. Za okolností, kdy již probíhalo to trestní stíhání a on tedy přijal dohodu, že se vystěhuje, už o těch podmínkách nepřemýšlel. K okolnostem svého vystěhování odkázal i na své dřívější výpovědi k této věci učiněné po návratu z Holandska začátkem 90-tých let.

Paní Daniela MACÍKOVÁ, dříve HUTKOVÁ, ve svém podání vysvětlení uvedla, že problémy jejího tehdejšího manžela začaly již v Hradci Králové. Státní bezpečnost rozčílovaly náboženské texty v jeho písních, které mezi řádky obsahovaly jemnou kritiku tehdejší doby, takže byl nepolapitelný. Věřícím nebyl, ale měl k víře vztah a víru šířil a to byl počátek problémů s StB. K okolnostem vystěhování upřesnila, že manžel se původně nechtěl vystěhovat, měl tu své publikum, kterému zpíval. Snad někdy na konci roku 1976 nebo počátkem roku 1977, přesněji neví, ale bylo to při výsledku v Praze v Bartolomějské ulici, byla jejímu manželovi oznámena možnost vystěhovat se trvale do zahraničí. Řekli mu: buď vězení.... U toho výsledku nebyla a manžel tehdy nikoho z příslušníků StB nejmenoval. Bála se, že ho zavřou na osm let do vězení. Její manžel se k odjezdu rozhodl v okamžiku, kdy byl v Brně začátkem roku 1978 organizován jeden z jeho domácích koncertů, tedy koncertů, které se konaly v soukromých bytech, neboť na veřejných scénách už nebylo kde vystupovat. Asi druhý den po koncertě se dozvěděl, že majitele toho brněnského bytu, Petra CIBULKU, zavřeli. To byl velký šok a Jaroslav HUTKA začal tehdy přemýšlet o tom, proč jeho nechala StB na svobodě, ale začala zavírat lidi, kteří se s ním stýkali. Chápal to tak, že když on se stane nebezpečným svým přátelům a svému publiku, tak už v této zemi nemá co dělat. Pak je lepší využít možnosti se vystěhovat a být užitečnější ze zahraničí. Po tom uvěznění Petra CIBULKY s nimi navázal osobní kontakt holandský kulturní attaché Karel de Beer a oznámil jim, že pokud by se rozhodli k emigraci, tak Nizozemské království je ochotno poskytnout jim azyl. K okolnostem zřeknutí se čs. státního občanství paní MACÍKOVÁ sdělila, že to byla podmínka k tomu vystěhování, jiná volba nebyla. Po listopadu 1989 nebyla nikdy k problematice nuceného trvalého vystěhování se do zahraničí v roce 1978 nikdy vyslýchána.

3. strana usnesení o odložení podle §159a odst. 5 tr. ř.

Za účelem dohledání výpovědí pošk. Jaroslava HUTKY, učiněných k předmětné věci začátkem 90-tých let po jeho návratu do Československa, byl prostudován spis ÚDV-14/Vt-96 zabývající se akcí ASANACE a bylo zjištěno, že tento spisový materiál obsahuje protokol ze dne 5. 12. 1996 o výsledku svědka Jaroslava HUTKY v trestní věci obviněných bývalých příslušníků StB. V tomto protokolu pan Jaroslav HUTKA na dotaz, zda ze strany státních orgánů tehdejšího ČSSR, zejména ze strany StB, bylo na něm požadováno, aby opustil republiku a jestliže ano, zda byl v této souvislosti na něj činěn nátlak, odpověděl, že od roku 1976 byl vyslýchán Státní bezpečností. V průběhu jara - léta 1977 byl obviněn z nedovoleného podnikání. Spis byl uzavřen a předán prokurátorovi na podzim roku 1977 a v průběhu konce roku 1977 a na jaře roku 1978 mu bylo při výsleších na StB dáváno najevo a řečeno, že má vlastně pouze dvě možnosti: buďto nastoupit do výkonu trestu, nebo emigrovat. To vyústilo k tomu, že v dubnu roku 1978 se rozhodl pro emigraci. Republiku opustil v říjnu roku 1978. Výsledky byly vedeny víceméně korektně, s jednou výjimkou na podzim roku 1977, kdy byl zadržen na 48 hodin a bylo mu vyhrožováno mimo jiné tím, že bude propuštěn až za 3 roky, což se v podstatě objevovalo při každém výsledku, ovšem slušnou formou - nepadala vulgární slova a nekřičelo se. Pokud se týče nabídky na vystěhování, vyvrcholilo to na jaře 1978, kdy mu bylo nekompromisně řečeno: buďto vězení, nebo vystěhování. Po jeho rozhodnutí k emigraci bylo okamžitě zastaveno trestní stíhání a nebyly mu kladeny žádné administrativní překážky, všechno šlo podezřele rychle a bez problémů. Na otázku vyšetřovatele, zda mu byla známa jména příslušníků StB, se kterými přicházel v letech 1976 - 1978 do styku, odpověděl, že neví, jestli se představovali pravými nebo krycími jmény. Při výsleších, které byly prováděny v Bartolomějské ulici, se na jména vyslýchajících několikrát ptal a bylo mu řečeno, že mu do toho nic není.

V dalším protokole ze dne 1. 3. 2000 pan Jaroslav HUTKA jako svědek v téže věci k nátlaku na své vystěhování vypověděl shodně, byť podstatně stručněji, jako v předchozím protokole. Na otázku vyšetřovatele, zda si pamatuje příslušníky StB, kteří s ním ohledně vystěhování z republiky jednali, pan Jaroslav HUTKA sdělil, že už by žádného nepoznal a jména, která říkali, nebral nikdy vážně, takže si je už nepamatuje.

Svazek vyšetřovací, vedený Obvodním oddělením VB, Praha 2 ve věci nedovoleného podnikání, nebyl v ABS dohledán. Studium dochovaného archivního svazku č. 677 997, který byl Správou StB Praha pod registračním číslem 26272 a krycím jménem "ZPĚVÁK" jako signální od roku 1976 a pod značkou NO (nepřátelská osoba) od roku 1977 veden na pana Jaroslava HUTKU, byly k předmětné věci - okolnostem nuceného trvalého vystěhování do zahraničí získány - následující poznatky:

- Cílem rozpracování Jaroslava HUTKY bylo zamezení jeho dalšího vystupování v kulturní oblasti.

- V písemnosti X. správy FMV z 28. 3. 1977 adresované na Správu StB Praha je mimo jiné konstatováno, že prováděná opatření proti jmenovanému se ukázala jako nedostatečná, že je nutný urychlený a konkrétní operativní postup proti jmenovanému na základě již dříve získaných poznatků a že povolovací činnost hudebních skupin PKS (Pražským kulturním střediskem) je značně benevolentní a jsou zde povolovány skupiny, kterým byla v jiných krajích činnost odmítnuta nebo zakázána.

- Ve vyhodnocení rozpracování Jaroslava HUTKY Správou StB Praha ze dne 13. 8. 1977 je konstatováno, že přes to, že HUTKA projevuje sympatie se signatáři a organizátory "Prohlášení CHARTA 77", je jeho stíhání podle §§ 102, 198 tr. zák. z důvodů dokazování nereálné, ale vzhledem k jeho nedovolenému podnikání v oblasti kultury doporučeno stíhat jej pro porušení § 118 odst. 1 tr. zák. po linii VB. K této skutečnosti byly shromažďovány dostupné materiály o výši proplácených honorářů, které HUTKA požadoval na základě smluv uzavíraných v rozporu s předpisy o provádění umělecko-výchovných pořadů.

4. strana usnesení o odložení podle §159a odst. 5 tr. ř.

- Podle Záznamu č. 2 Správy StB Praha ze dne 28. 3. 1978 bylo agenturně operativní cestou zjištěno, že Jaroslav HUTKA se snaží požádat o vystěhování i s manželkou do Holandska.
- Kopie listiny formátu A3 bez záhlaví, nedatovaná, obsahuje stručnou zprávu, že dne 10. května 1978 požádali na KOPV (Krajském odboru pasů a víz) Praha o povolení vystěhování do Holandska Jaroslav HUTKA s manželkou Danielou. Jako důvod k vystěhování uvedli uměleckou a osobní diskriminaci.
- Listina bez záhlaví s datem 31. 8. 1978 vyznačeným razítkem obsahuje záznam k osobě HUTKA Jaroslav: Jmenovaný se dostavil po předchozí tf. dohodě dne 30. 8. 1978 na KOPV Praha, kde mu bylo sděleno, že jeho žádost o vystěhování (i žádost manželky) byla vyřízena kladně. Zároveň byl upozorněn na to, aby ve vlastním zájmu nijak neprotahoval termín vystěhování a aby se snažil opustit území ČSSR co nejdříve.
- Listina Správy StB Praha ze dne 19. 10. 1978 obsahuje informaci o vycestování Jaroslava HUTKY z ČSSR. Dne 18. října 1978 v 15.00 hod. vycestoval přes OPK (Oddělení pasové kontroly) Rozvadov společně se svojí manželkou Danielou do Nizozemí, kde má zajištěn trvalý pobyt. Oba jmenovaní byli současně zbaveni státního občanství ČSSR.

V průběhu studia shora uvedeného archivního materiálu nebyly nalezeny přímé důkazy proti konkrétním osobám, které v průběhu opakovaných výsledků v letech 1977 a 1978 vyvíjely na pošk. Jaroslava HUTKU prostřednictvím hrozby trestního stíhání psychický nátlak se záměrem přimět jej k rozhodnutí trvale se z Československa vystěhovat. Přitom bylo zcela zřejmé úsilí StB zabránit jeho veřejné činnosti, která vzhledem k jeho působení a značnému vlivu na mládež byla těmito složkami vnímána jako silně nežádoucí. Absence jakýchkoliv zmínek o takovémto druhu nátlaku ze strany StB a o samotném záměru docílit trvalého vystěhování Jaroslava HUTKY do zahraničí v písemnostech z rozhodného období, tj. roku 1977 a první poloviny roku 1978, je s přihlédnutím ke skutečnosti, že akce ASANACE začínala být Státní bezpečností postupně realizována až od roku 1978, zcela pochopitelná. Celostátní akce ASANACE, jejímž záměrem bylo "dosáhnout zejména u vytýpovaných organizátorů z řad signatářů CHARY 77 vystěhování z ČSSR", byla zahájena na základě přílohy k Rozkazu MV ČSSR č. 32/1977 ze dne 21. 12. 1977, která měla takovéto jednání příslušníků StB "legalizovat" v rámci hlavních bodů základního zaměření pro StB na úseku boje proti vnitřnímu nepříteli. Do té doby byly takto cílené metody nátlaku zřejmě i samotnými příslušníky vnímány jako nezákonné, a nebyly tedy písemně zaznamenávány. Teprve po zahájení akce ASANACE lze v dochovaných archiváliích - svazcích vztahujících se k osobám, které byly v rámci této akce nuceny k nedobrovolnému trvalému vystěhování se do zahraničí, a také v plánech práce a jejich vyhodnoceních pro jednotlivá časová období (roční, pololetní apod.) - nacházet písemné informace o takovémto druhu nátlaku, někdy spolu se jménem příslušníka StB zodpovědného za provedení takového úkolu. Osob donucených v akci ASANACE k vystěhování bylo nejméně 20 z nejméně 50-ti vytýpovaných.

Jednání dosud neustanovených příslušníků Správy StB Praha - úředních osob ve smyslu § 127 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku, které v rozmezí let 1977 a 1978 v průběhu opakovaných zadržení a výsledků na služebně SNB v Praze 1, Bartolomějské ulici psychologickým nátlakem nutili poškozeného Jaroslava HUTKU k trvalému vystěhování se do zahraničí, a to konkrétně hrozbou uvěznění za údajné nedovolené podnikání, bylo v rozporu s tehdy platným Ústavním zákonem č. 100/1960 Sb., ve znění novel, a to konkrétně s čl. 25 (týkajícím se svobody projevu) a čl. 31 (zaručujícím svobodu pobytu) a zakládá tak podezření ze spáchání trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. e) tr. zákoníku ve znění do 30. 11. 2011. V důsledku stupňujícího se psychologického tlaku se poškozený Jaroslav HUTKA v roce 1978

5. strana usnesení o odložení podle §159a odst. 5 tr. ř.

pro vystěhování rozhodl a v říjnu téhož roku se spolu se svou tehdejší manželkou vystěhoval do Holandska.

Otázka promlčení je řešena ustanovením § 35 odst. c) tr. zákoníku, které vylučuje z promlčení trestné činy spáchané v době ode dne 25. února 1948 do dne 29. prosince 1989, u nichž horní hranice trestní sazby odnětí svobody činí nejméně deset let, pokud z důvodů neslučitelných se základními zásadami právního řádu demokratického státu nedošlo k pravomocnému odsouzení nebo zproštění obžaloby a které byly spáchány v souvislosti s pronásledováním jednotlivce nebo skupiny osob z důvodů politických, rasových či náboženských.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem proto nezbylo než rozhodnout, jak je uvedeno ve výrokové části tohoto usnesení.

Poučení: Proti tomuto usnesení je přípustná stížnost, kterou je poškozený oprávněn podat do tří dnů od doručení u policejního orgánu, který usnesení vydal. Stížnost má odkladný účinek.

kpt. Bc. Jitka Götz Krystlová
vrchní komisař

Kpt. Bc. Jitka Götz Krystlová
